

Tytuł ocenianej ustawy Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170) Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Ministerstwo Rozwoju i Technologii Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Pani Kamila Król, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Pan Paweł Matej, naczelnik wydziału, tel. (22) 411 96 31, pawel.matej@mrit.gov.pl Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych w Ministerstwie Rozwoju i Technologii Anna Brzeska, główny specjalista, tel. (22) 411 91 73, anna.brzeska@mrit.gov.pl Departament Doskonalenia Regulacji Gospodarczych w Ministerstwie Rozwoju i Technologii	Data sporządzenia 27.09.2022 Data wejścia w życie ocenianej ustawy 25.11.2018 r. Przygotowana z powodu (lista rozwijana do wyboru): Ewaluacja TR/OSR
---	--

OCENA FUNKCJONOWANIA USTAWY (OSR EX-POST)

1. Zakres przedmiotowy ustawy

Ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw uregulowała zasady tymczasowego zarządzania przedsiębiorstwem po śmierci przedsiębiorcy. Regulacja wprowadziła do porządku prawnego instytucję zarządcy sukcesyjnego, który po śmierci przedsiębiorcy, zarządza wyodrębnioną częścią majątku stanowiącą przedsiębiorstwo w spadku, w imieniu własnym, ale na rachunek następców prawnych przedsiębiorcy, do czasu uregulowania formalności spadkowych i rozstrzygnięcia o dalszych losach przedsiębiorstwa. W ustawie określono reguły powoływania, funkcjonowania i wygaśnięcia zarządcy sukcesyjnego oraz prawa i obowiązki zarządcy sukcesyjnego. Przepisy ustawy umożliwiają płynną kontynuację działalności wykonywanej po śmierci przedsiębiorcy, przez zarządcę sukcesyjnego poprzez zawieranie i realizację umów, w tym umów o pracę, dokonywanie rozliczeń podatkowych, wykonywanie praw i obowiązków wynikających z koncesji, licencji, zezwoleń, występowanie w postępowaniach cywilnych, administracyjnych i podatkowych związanych z przedsiębiorstwem. Ustawa wprowadziła również szereg rozwiązań zapewniających ciągłość rozliczeń podatkowych w zakresie podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej oraz możliwość posługiwania się NIP-em zmarłego przedsiębiorcy przez przedsiębiorstwo w spadku. Ponadto w przepisach przewidziano zwolnienie od podatku od spadków w razie nabycia przedsiębiorstwa i prowadzenia go przez dwa lata od dnia nabycia – nawet jeżeli nabywca nie należy do kręgu najbliższych krewnych przedsiębiorcy.

2. Podmioty, na które oddziałuje ustawa

Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
potencjalnie wszyscy obywatele, w tym konsumenci	38 mln osób	Dane GUS według stanu na koniec I poł. 2022 r.	- Przedsiębiorcy, ich małżonkowie i następcy prawni uzyskali możliwość powołania i odwołania zarządcy sukcesyjnego. - Osoby dziedziczące przedsiębiorstwo mogą łatwiej dokonać działu spadku ograniczonego do części majątku spadkowego obejmującego przedsiębiorstwo. - Konsumenci i partnerzy gospodarczy mogą uzyskiwać informację o osobie umocowanej do prowadzenia przedsiębiorstwa oraz

			do wykonywania obowiązków po zmarłym przedsiębiorcy. 4. Interesy spadkobierców i wierzycieli przedsiębiorcy są lepiej chronione – dzięki wyposażeniu zarządców sukcesyjnych w istotne uprawnienia, majątek spadkowy w części obejmującej przedsiębiorstwo nie powinien ulegać uszczupleniu. 5. Zwiększenie prawdopodobieństwa, że umowy handlowe będą nadal realizowane, a zobowiązania przedsiębiorców będą szybciej wykonane po ich śmierci – zmniejszenie zatorów płatniczych. 6. Stworzenie zachęty do przejmowania i prowadzenia przez spadkobierców i zapisobierców windykacyjnych przedsiębiorstw po śmierci ich dotychczasowych właścicieli.
osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą	3,2 mln przedsiębiorców (aktywni + zawieszeni)	Na podstawie danych CEIDG według stanu na dzień 31 sierpnia 2022 r.	Możliwość ustanowienia zarządu sukcesyjnego – celem sprawnego przekazania przedsiębiorstwa podlegającego dziedziczeniu spadkobiercom albo innym osobom.
notariusze	3 806	Dane Krajowej Rady Notarialnej (2021 rok) ¹	Sporządzanie aktów notarialnych dotyczących powoływania, odwoływania i rezygnacji zarządców sukcesyjnych i dokonywanie odpowiednich zgłoszeń do CEIDG. ²
sądy rejonowe	318 w 2022 r.	Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie wykazu jednostek	1. Rozpatrywanie spraw o odwołanie zarządcy sukcesyjnego z powodu rażącego naruszenia

¹ <https://km.org.pl/aktualnosci/w-polsce-jest-ok-4-000-notariuszy-i-3106-kancelarii-notarialnych>

² Wg danych Krajowej Rady Notarialnej w okresie 25.11.2018 – 25.04.2022 notariusze sporządzili w szczególności następujące czynności notarialne związane z zarządem sukcesyjnym (po śmierci przedsiębiorcy):

- 3.906 czynności obejmujących ustanowienie zarządcy sukcesyjnego,
- 222 czynności obejmujące odwołanie zarządcy sukcesyjnego,
- 448 czynności obejmujących rezygnację zarządcy sukcesyjnego,
- 258 czynności obejmujących wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego z powodu zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia lub europejskiego poświadczenia spadkowego, na podstawie którego spadkobierca albo zapisobierca windykacyjny nabył przedsiębiorstwo w spadku w całości,
- 258 czynności obejmujących wygaśnięcie zarządu sukcesyjnego z powodu dokonania w formie aktu notarialnego działu spadku, którego przedmiotem było przedsiębiorstwo w spadku,
- 60 wygaśnień z powodu nabycia spadku,
- 4 wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego z innych przyczyn.

		organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych (M.P. poz. 693)	obowiązków, o przedłużenie zarządu sukcesyjnego z ważnych przyczyn oraz o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczających zwykły zarząd. 2. Odciążenie sądów przynajmniej od części spraw związanych z zabezpieczeniem spadku przez zarząd tymczasowy przedsiębiorstwem.
sądy okręgowe	47 w 2022 r.	Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 czerwca 2022 r. w sprawie wykazu jednostek organizacyjnych podległych Ministrowi Sprawiedliwości lub przez niego nadzorowanych (M.P. poz. 693)	1. Rozpatrywanie w II instancji spraw o odwołanie zarządcy sukcesyjnego z powodu rażącego naruszenia obowiązków, o przedłużenie zarządu sukcesyjnego z ważnych przyczyn oraz o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczających zwykły zarząd. 2. Odciążenie sądów przynajmniej od części spraw związanych z zabezpieczeniem spadku przez zarząd tymczasowy przedsiębiorstwem, rozpatrywanych w II instancji.
osoby zatrudnione przez przedsiębiorców zarejestrowanych w CEIDG w ramach stosunku pracy	b.d.		Utrzymanie stosunków pracy mimo śmierci pracodawcy albo możliwość ponownego zatrudnienia w przypadku powołania zarządcy sukcesyjnego po 30 dniach od śmierci przedsiębiorcy. ³
Skarb Państwa i jednostki samorządu terytorialnego	16 województw, 314 powiatów, 66 miast na prawach powiatu, 2477 gmin	Dane GUS według stanu na dzień 1 stycznia 2022 r.	1. Ograniczenie wpływu śmierci przedsiębiorców na stan finansów publicznych dzięki dalszemu uiszczaniu danin z tytułu działalności przedsiębiorstwa po otwarciu spadku. 2. Ograniczenie wpływów z podatku od spadków, co najmniej rekompensowane przez wpływy m.in. z podatku dochodowego dzięki konieczności prowadzenia odziedziczonego przedsiębiorstwa przez pięć lat. 3. Dokonywanie dodatkowych wpisów w CEIDG przez

³ Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na dzień 31 grudnia 2021 r. powołanie zarządcy sukcesyjnego i dalsze prowadzenie działalności gospodarczej umożliwiło zachowanie ciągłości pracy dla 11 430 pracowników oraz 6 385 zleceniobiorców.

		CEIDG / gminy.
4. Celowość wprowadzenia ustawy – zestawienie porównawcze w odniesieniu do sytuacji sprzed zmiany		
Ocena ex-ante		Ocena ex-post
3.1 Zakładane cele (oczekiwany efekt) wprowadzenia ustawy		3.3 Stopień realizacji celów ustawy
Zasadniczym celem ustawy było wprowadzenie mechanizmów umożliwiających zapewnienie ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa po śmierci przedsiębiorcy oraz wzmocnienie ochrony praw osób trzecich związanych z prowadzeniem przedsiębiorstwa, w tym przede wszystkim kontrahentów, kooperantów, konsumentów i pracowników. Oczekiwanym efektem wprowadzonych rozwiązań była kontynuacja funkcjonowania przedsiębiorstwa, zachowanie miejsc pracy, regulowanie zobowiązań wobec pracowników i kontrahentów oraz zobowiązań publicznoprawnych, a tym samym generowanie zysków i rozwój przedsiębiorstwa.		Obowiązująca od 25 listopada 2018 r. ustawa o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw umożliwiła płynną kontynuację prowadzonej działalności gospodarczej przez spadkobierców. Rozwiązania przyjęte w ustawie stanowią wsparcie następców prawnych, chcących kontynuować działalność przedsiębiorstwa, w przypadku śmierci przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG. Ustanowienie zarządu sukcesyjnego to również dodatkowy czas na podjęcie decyzji co do przyszłości firmy i jej pracowników. Przedsiębiorca albo spadkobiercy, w terminie dwóch miesięcy od śmierci przedsiębiorcy, na podstawie ustawy mogą powołać zaradcę sukcesyjnego, który poprowadzi sprawy przedsiębiorstwa do czasu załatwienia formalności spadkowych. Jest to rozwiązanie tymczasowe, pozwalające na funkcjonowanie firmy, co do zasady, przez okres dwóch lat od śmierci przedsiębiorcy, w którym to okresie można zakończyć sprawy spadkowe, a także podjąć decyzję co do dalszych losów przedsiębiorstwa. Ustanowienie zarządu sukcesyjnego nie jest obowiązkiem, a uprawnieniem mającym umożliwić kontynuację funkcjonowania firmy, w tym realizację zawartych kontraktów, a także zachowanie miejsc pracy. Pełnienie funkcji zarządcy sukcesyjnego jest dobrowolne, a osoba wyrażająca na to zgodę powinna mieć świadomość odpowiedzialności za powierzane jej przedsiębiorstwo i nakładanych na nią przez prawo obowiązków. Zarządca sukcesyjny posiada szereg uprawnień, w tym: – posługiwanie się firmą zmarłego przedsiębiorcy z dodatkowym oznaczeniem „w spadku” i NIP-em zmarłego przedsiębiorcy, – zarządzanie bieżącymi sprawami przedsiębiorstwa (zarządca samodzielnie dokonuje wszystkich czynności zwykłego zarządu, a czynności przekraczających zwykły zarząd – za zgodą spadkobierców), – wykonywanie praw i obowiązków pracodawcy, – zawieranie i wykonywanie umów cywilnoprawnych dotyczących działalności przedsiębiorstwa, – wykonywanie decyzji administracyjnych związanych z przedsiębiorstwem, np. koncesji, licencji i zezwoleń, – możliwość korzystania z firmowego konta przedsiębiorcy, – rozliczanie podatków na takich zasadach, jak robił to przedsiębiorca (dla uproszczenia w przepisach podatkowych wprowadzono pojęcie „przedsiębiorstwa w spadku”, które jest podatnikiem w okresie zarządu sukcesyjnego), – uczestniczenie w postępowaniach sądowych i administracyjnych. Dzięki wprowadzonej instytucji zarządu sukcesyjnego jednoosobowe działalności gospodarcze otrzymały zabezpieczenie na wypadek nieoczekiwanych zdarzeń. Co więcej, jest to procedura odformalizowana, bezpłatna i dostępna

	on-line, jeśli czynności niezbędne do ustanowienia zarządu sukcesyjnego podejmuje przedsiębiorca. Generalnie, wprowadzenie tej instytucji spotkało się z pozytywnym przyjęciem ze strony przedsiębiorców. Przed wejściem w życie ustawy często wskazywano, że potrzebne jest narzędzie prawne, które wesprze przedsiębiorców w sukcesji firmy w przyszłości. Choć regulacje ustawy były rozwiązaniem oczekiwanym przez środowisko firm rodzinnych, to - jak pokazują dane przedstawione w niniejszej OSR ex-post – do tej pory kilkadziesiąt tysięcy przedsiębiorców zdecydowało się na powołanie zarządcy sukcesyjnego, co stanowi mniej niż 2% aktywnych przedsiębiorców w CEIDG. Analizowane dane wskazują jednak, że systematycznie przybywa przedsiębiorców, którzy decydują się na powołanie zarządcy sukcesyjnego. Do końca sierpnia 2022 r. w bazie CEIDG zarejestrowano 40527 wniosków o ustanowienie zarządcy sukcesyjnego, a powołano 38313 zarządców sukcesyjnych. Na dzień 31 sierpnia 2022 r. 3419 zarządców sprawowało zarząd sukcesyjny. O ile w przypadku najmniejszych podmiotów, często jednoosobowych i niezatrudniających pracowników, powołanie instytucji zarządu sukcesyjnego nie jest konieczne, to w przypadku działalności zatrudniających pracowników powołanie zarządu sukcesyjnego stanowi duże ułatwienie w sprawnej sukcesji działalności w przypadku śmierci jej założyciela. Odsetek podmiotów, zatrudniających pracowników, w których ustanowieni zostali zarządcy sukcesyjni wciąż jednak jest niewielki i wynosi raptem kilka procent. Może to wynikać np. z faktu, że przedsiębiorcy skupieni są przede wszystkim na rozwoju bieżącej działalności i osiąganiu kolejnych sukcesów, a mniej na zabezpieczeniu swojego biznesu na wypadek śmierci. Inną przyczyną może być wciąż niedostateczna wiedza na temat praktycznego stosowania tego instrumentu, jak również występowanie barier administracyjnych.⁴ W celu zwiększenia wykorzystania tego instrumentu podejmowane są działania, tak aby zarząd sukcesyjny stał się narzędziem bardziej powszechnie stosowanym.⁵
3.2 Planowane środki realizacji celów ustawy (planowane narzędzia interwencji)	3.4 Ocena funkcjonowania środków realizacji celów ustawy
Ustawa wprowadziła do porządku prawnego instytucję zarządcy sukcesyjnego, który po śmierci przedsiębiorcy, zarządza wyodrębnioną częścią majątku stanowiącą przedsiębiorstwo w spadku, w imieniu własnym, ale na rachunek następców prawnych przedsiębiorcy, do czasu uregulowania formalności spadkowych i rozstrzygnięcia o dalszych losach przedsiębiorstwa.	Dzięki ustawie możliwa jest płynna kontynuacja biznesu przez spadkobierców, co ma nie tylko pozytywny efekt gospodarczy, ale także rozwiązuje wiele problemów rodzinnych i społecznych. Obowiązujące przepisy pozwalają zachować ciągłość prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa, zapewniają ochronę majątku spadkobierców, ale także chronią pracowników przed utratą zatrudnienia. W wielu wypadkach instytucja zarządcy sukcesyjnego uchroniła przed bankructwem, a co najmniej znacznymi stratami finansowymi. Instytucja zarządu sukcesyjnego jest szczególnie istotna w sytuacji istnienia konfliktu pomiędzy spadkobiercami lub niemożności przeprowadzenia szybkiego postępowania potwierdzającego

⁴ Podobne wnioski wynikają np. z raportu Grant Thornton pt. „Analiza funkcjonowania po 3 latach od wejścia w życie regulacji”, czerwiec 2022 r. (<https://grantthornton.pl/publikacja/zarzad-sukcesyjny-nadal-u-nielicznych/>)

⁵ Przykładowo, w 2019 r. została wydana broszura przedstawiająca najważniejsze aspekty zarządu sukcesyjnego (jest dostępna na stronie: <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/sukcesja-firm-jednoosobowych>)

prawa do spadku.

Przedłużenie istnienia firmy daje spadkobiercom możliwość zdecydowania w zakresie dalszych losów podmiotu – kontynuacji jej działalności w kolejnych pokoleniach lub ewentualnie przygotowania do stopniowego wygaszania działalności. Tym samym rozwiązany jest problem spadkobrania jednoosobowych działalności gospodarczych.

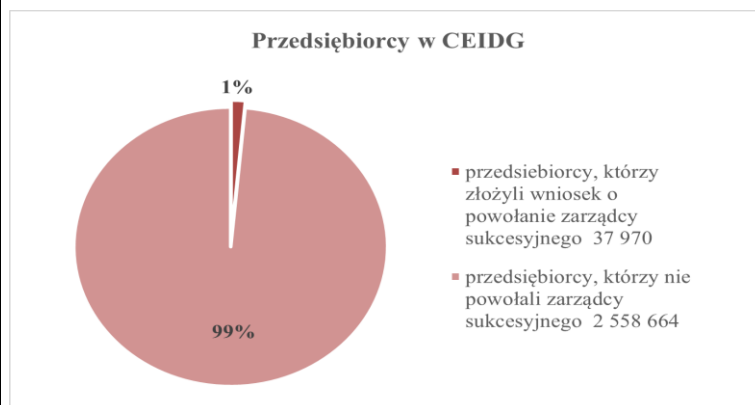
Przedsiębiorstwo w spadku jest uznawane za podatnika kontynuującego prowadzenie działalności gospodarczej, co pozwala na zachowanie statusu przedsiębiorstwa jako płatnika podatku dochodowego i podatku VAT. Tym samym nie ma konieczności dokonywania dodatkowego rozliczenia podatkowego związanego ze zmianą statusu na przedsiębiorstwo w spadku.

Prezentowane poniżej analizy oparte są na danych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG), o ile nie powołano się na inne źródło.

W pierwszym roku funkcjonowania przepisów (listopad 2018 r. – listopad 2019 r.) ustanowiono 12,5 tys. zarządców sukcesyjnych. W listopadzie 2020 r. było już 19 tys. powołanych zarządców sukcesyjnych. Po trzech latach funkcjonowania ustawy skutecznie ustanowiono przeszło 29 tys. zarządców sukcesyjnych.⁶ Natomiast według danych na koniec sierpnia 2022 r. wyznaczono ponad 38 tys. zarządców sukcesyjnych.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w CEIDG zarejestrowano 2 596 634 aktywnych przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą.

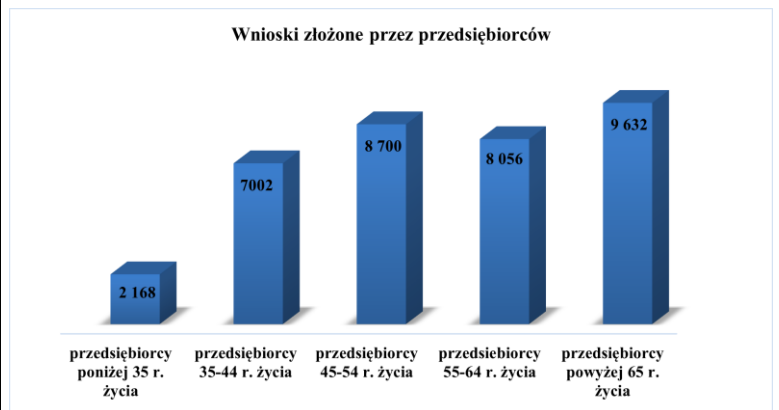
Zgodnie z poniższym wykresem, po trzech latach funkcjonowania ustawy, do końca 2021 roku wpłynęło 37 970 wniosków o wpisanie zarządcy sukcesyjnego do CEIDG. Oznacza to, że dotychczas instrument ten, tak jak wskazano w pkt 3.3 niniejszej OSR ex-post, jest wykorzystywany w niewielkim stopniu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

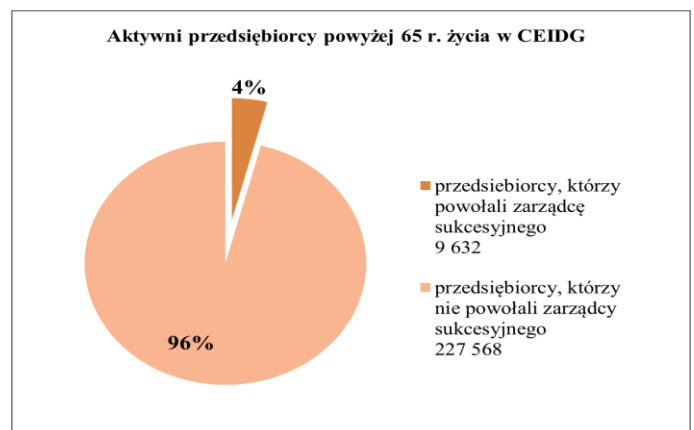
Ponadto z analizy danych zawartych w bazie CEIDG wynika, że zdecydowaną większość (ponad 90%) stanowią przypadki, w których przedsiębiorcy sami ustanawiają zarządców sukcesyjnych, próbując zabezpieczyć swoje działalności na wypadek śmierci. Pozostałe przypadki to wnioski złożone przez notariusza, po śmierci przedsiębiorcy.

⁶ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologia/ustawa-o-zarzadzcie-sukcesyjnym--blisko-30-tys-wyznaczonych-zarzadcow-sukcesyjnych>

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

Na dzień 31 grudnia 2021 r. w bazie CEIDG zarejestrowanych było 237,2 tys. przeǳsiębiorców, którzy mają powyżej 65 r. życia. W tej grupie wiekowej 9,6 tys. przeǳsiębiorców zawnioskowało o ustanowienie zarządcy sukcesyjnego, co stanowi ok. 4% przeǳsiębiorców powyżej 65 r. życia. Jest to co prawda więcej niż odsetek dla ogółu przeǳsiębiorców bez podziału na kategorie wiekowe, ale biorąc pod uwagę ryzyka wynikające z wieku przeǳsiębiorcy, wydaje się, że w tej grupie wiekowej zainteresowanie instytucją zarządu sukcesyjnego powinno być zdecydowanie większe.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

Tak jak wskazano już wcześniej, tylko część podmiotów jest zainteresowana ustanowieniem zarządu sukcesyjnego, gdyż w przypadku najmniejszych podmiotów, często jednoosobowych i niezatrudniających pracowników, powołanie instytucji zarządu sukcesyjnego nie jest konieczne. Natomiast w przypadku działalności zatrudniających pracowników powołanie zarządu sukcesyjnego powinno stanowić duże ułatwienie w sprawnej sukcesji działalności w przypadku śmierci jej założyciela, dlatego częściej na ustanowienie zarządcy sukcesyjnego decydują się przeǳsiębiorcy zatrudniający pracowników.⁷

⁷ Takie wnioski wynikają też np. z raportu Grant Thornton pt. „Analiza funkcjonowania po 3 latach od wejścia w życie regulacji”, czerwiec 2022 r. (<https://grantthornton.pl/publikacja/zarząd-sukcesyjny-nadal-u-nielicznych/>).

			W celu usprawnienia regulacji i poprawy możliwości sukcesji przedsiębiorstw od 1 stycznia 2020 r. zostały wprowadzone zmiany w zakresie następujących zagadnień⁸: – umożliwienie przejęcia praw z decyzji (tj. koncesji, zezwoleń, licencji, pozwoleń) związanych z przedsiębiorstwem przez jego nabywcę w przypadku, gdy do nabycia dochodzi na podstawie czynności prawnej za życia przedsiębiorcy, co pozwala zachować płynność działalności gospodarczej, – umożliwienie powołania po śmierci małżonka przedsiębiorcy osoby (przedstawiciela tymczasowego), która będzie miała uprawnienia do reprezentacji spadkobierców, co ma na celu usprawnienie wykonywania praw w stosunku do majątku przedsiębiorstwa w sytuacji, gdy udział w przedsiębiorstwie wejdzie do spadku po zmarłym małżonku przedsiębiorcy jednoosobowego. Nowelizacja połączyła dotychczasowe rozwiązania właściwe dla zarządu sukcesyjnego i wykonawcy testamentu w nowej instytucji tymczasowego przedstawicielstwa w zakresie udziału małżonka przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie. Tymczasowemu przedstawicielowi przysługuje prawo do wykonywania praw w odniesieniu do majątku spadkowego w zakresie udziału małżonka w przedsiębiorstwie. Tymczasowy przedstawiciel nie uzyskuje uprawnień do wykonywania działalności gospodarczej ani związanych z tym uprawnień i obowiązków (nie stanie się np. pracodawcą, uprawnionym do wystawiania faktur czy korzystania z koncesji). Jego rola ogranicza się do zarządu majątkiem, co jest istotą uprawnień wykonawcy testamentu. Jednocześnie należy dodać, iż MRiT na bieżąco monitoruje stosowanie wprowadzonych przepisów. Obecnie opracowywana jest zmiana przepisów w obszarze zarządu sukcesyjnego, która usunie zidentyfikowane do tej pory bariery prawne utrudniające niekiedy skorzystanie z instrumentu zarządcy sukcesyjnego (szczegółowe informacje w zakresie nowych rozwiązań znajdują się w dalszej części niniejszej OSR ex-post). Rozważane są również działania mające na celu zwiększenie świadomości przedsiębiorców i ich rodzin nt. zarządu sukcesyjnego i korzyści z podejmowania działań z odpowiednim wyprzedzeniem.
5. Koszty i korzyści związane z funkcjonowaniem ustawy (zakładane i faktyczne, w tym korzyści i koszty dla podmiotów niebędących bezpośrednio w zakresie oddziaływania ustawy)			
4.1 Sytuacja przed wejściem w życie ustawy (scenariusz bazowy)	4.2 Korzyści z przyjęcia ustawy zakładane przed jej wejściem w życie:	4.4 Faktyczne korzyści wynikające z funkcjonowania ustawy	
– Budżet państwa, JST i inne jednostki SFP Po śmierci przedsiębiorcy brak ciągłości w regulowaniu zobowiązań publicznoprawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej (podatki, opłata skarbową, inne opłaty, np. z tytułu koncesji) oraz posługiwania się NIP zmarłego przedsiębiorcy, stanowiących wpływ do budżetu państwa i budżetów j.s.t. W przypadku przekazania przedsiębiorstwa w testamencie osobie spoza grona najbliższej rodziny zachodzi konieczność zapłaty podatku od spadków, który może stanowić znaczne obciążenie dla sukcesora i barierę do kontynuowania działalności przedsiębiorstwa, czy wręcz zniechęcać do przyjęcia spadku albo zapisu	– Budżet państwa, JST i inne jednostki SFP Zakładano, że realizacja zadań wynikających z wprowadzenia ustawy nie spowoduje zwiększenia poziomu wydatków w stosunku do obowiązujących przepisów oraz będzie mieściła się w ramach ogólnej puli wydatków sektora finansów publicznych dotychczas przeznaczonych na dane zadania. W przypadku skorzystania z regulacji (powołania zarządcy sukcesyjnego) zachowana zostanie ciągłość w regulowaniu zobowiązań publicznoprawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. W konsekwencji w związku z kontynuacją prowadzenia działalności założono zwiększenie wpływów stanowiących dochody budżetu państwa i jst,	– Budżet państwa, JST i inne jednostki SFP Według danych Ministerstwa Finansów łączna wysokość wpływów związanych z regulowaniem zobowiązań publicznoprawnych od przedsiębiorców korzystających z ustawy do końca grudnia 2021 r. wynosiła ok. 650 mln zł. W 2018 r. wpłynęło 2 185 872,34 zł od 18 przedsiębiorców. W 2019 r. 1074 przedsiębiorców dokonało rozliczeń na kwotę 109 731 206,56 zł. W 2020 r. 2615 przedsiębiorców dokonało rozliczeń na kwotę 134 049 376,89 zł. W 2021 r. od 4784 przedsiębiorców wpłynęło 407 379 918,06 zł.	

⁸ Zmiany do ustawy o zarządzie sukcesyjnym (...) zostały wprowadzone ustawą z dnia 31 lipca 2019 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia obciążeń regulacyjnych (Dz. U. poz. 1495).

windykacyjnego. – Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców Po śmierci przedsiębiorcy nie ma możliwości dokonywania bieżących działań w ramach przedsiębiorstwa takich jak: sprzedaż towarów i świadczenie usług oraz regulowanie zobowiązań wobec pracowników oraz kontrahentów. Trudności w dostępie do rachunku bankowego przedsiębiorcy prowadzonego na potrzeby działalności przedsiębiorstwa i możliwością dokonywania z niego wypłat w celu regulowania zobowiązań wobec kontrahentów i pracowników. Znacząco zmniejszało to szanse na wznowienie działalności dopiero po przeprowadzeniu działu spadku, tym bardziej, że w przypadku braku porozumienia między spadkobiercami uregulowanie spraw spadkowych może trwać wiele miesięcy, a nawet lat. – Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe Następcy prawni nie mogą kontynuować działalności gospodarczej na tych samych zasadach co spadkodawca – mogą jedynie działalność wznowić, podejmując się prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej lub spółki prawa handlowego. Wznowienie działalności przez następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy wymaga nie tylko uregulowania spraw spadkowych, ale także rejestracji działalności, najczęściej pozyskania na nowo pracowników, kooperantów i klientów, często uzyskania koniecznych pozwoleń i zgód organów administracji publicznej. Rozpoczęcie na nowo działalności przedsiębiorstwa może być więc odsunięte w czasie, niezależnie od woli spadkobierców zainteresowanych kontynuacją działalności przedsiębiorstwa. Trudności w płynnej kontynuacji działalności przedsiębiorstwa oraz formalności związane z jej wznowieniem często zniechęcają następców prawnych do podjęcia odpowiednich działań. Tym samym w wyniku śmierci przedsiębiorcy najczęściej działalność gospodarcza zostaje zakończona. – Rynek pracy W wyniku śmierci przedsiębiorcy działalność gospodarcza zostaje zakończona, następuje likwidacja przedsiębiorstwa, umowy o pracę wygasają. – Pozostałe Nie dotyczy (w scenariuszu bazowym na etapie analizy ex-ante nie analizowano innych aspektów).	przy czym nie było możliwe kwotowe oszacowanie potencjalnych skutków na etapie OSR ex ante. – Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców Zakładano, że nastąpi zmniejszenie liczby przypadków, w których dochodzi do nagłego i nieuporządkowanego zakończenia prowadzenia działalności gospodarczej po śmierci właściciela przedsiębiorstwa osoby fizycznej, także w spółkach cywilnych, w których współnikami są osoby fizyczne. Umożliwienie przeniesienia na następców prawnych przedsiębiorcy praw i obowiązków administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą, wynikających z koncesji, zezwoleń, licencji i pozwoleń związanych z przedsiębiorstwem. Umożliwienie posługiwania się NIP-em zmarłego przedsiębiorcy i zapewnienie ciągłości rozliczeń podatkowych w zakresie podatków związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, tj. w szczególności podatku od towarów i usług, podatku dochodowego i podatku akcyzowego. Prawo do dysponowania przez zarządcę sukcesyjnego środkami zgromadzonymi na rachunku bankowym przedsiębiorcy wykorzystywanym przy prowadzeniu przedsiębiorstwa. W konsekwencji, powinno dojść do istotnego ograniczenia związanych z tym komplikacji w obrocie gospodarczym, w tym zatorów płatniczych. – Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe Powołanie zarządcy sukcesyjnego i dalsza działalność przedsiębiorstwa wpłyną pozytywnie na sytuację gospodarstw domowych, w szczególności, gdy prowadzona przez przedsiębiorcę działalność stanowiła jedyne albo główne źródło utrzymania rodziny. Zwolnienie w podatku od spadków, bez względu na stopień pokrewieństwa łączący nabywcę spadku z przedsiębiorcą, stanowić będzie zachętę do dalszego prowadzenia odziedziczonego przedsiębiorstwa. – Rynek pracy Kontynuacja działalności przedsiębiorstwa będzie wywierać pozytywny wpływ na pracowników i rynek pracy z uwagi na utrzymanie umów o pracę. Jeżeli zarządca sukcesyjny zostanie powołany za życia przedsiębiorcy, śmierć pracodawcy w ogóle nie wpłynie na sytuację pracowników. W przypadku, gdy zarząd sukcesyjny zostanie ustanowiony po śmierci przedsiębiorcy, pracownicy uzyskają możliwość skorzystania z prawa pierwszeństwa w zatrudnieniu, jeżeli działalność przedsiębiorstwa będzie kontynuowana, a nawet zachowają pracę, jeśli decyzja o kontynuacji zatrudnienia zapadnie w ciągu dwóch miesięcy od śmierci pracodawcy. Kontynuacja działalności gospodarczej zmarłej osoby fizycznej oznacza również, że pomoc publiczna otrzymana na podstawie umów, które	Z danych przedstawionych w ujęciu rocznym wyraźnie kształtuje się wzrost wpływów związanych z regulowaniem zobowiązań publicznoprawnych przez przedsiębiorstwa w spadku. Z roku na rok systematycznie przybywa przedsiębiorstw w spadku, co wskazuje na wzrost zainteresowania instytucją zarządu sukcesyjnego. Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w okresie od wejścia w życie ustawy do końca 2021 r. płatnicy będący przedsiębiorstwem w spadku wpłacili 134 294 856,68 zł. Natomiast z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne - 32 268 328,48 zł. – Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców W okresie od dnia wejścia w życie ustawy do końca 2021 r. zmarło 39 722 przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Przeszło 35 tys. przedsiębiorców zostało wykreślonych z bazy CEIDG w związku ze śmiercią przedsiębiorcy. Natomiast 4033 zarządców sukcesyjnych zarządzało przedsiębiorstwem w spadku, po śmierci przedsiębiorcy. Oznacza to, że 9% firm, korzystając z instytucji zarządu sukcesyjnego wprowadzonego ustawą, po śmierci przedsiębiorcy nadal kontynuowało prowadzenie działalności gospodarczej. <table><tr><th>Kategoria</th><th>Liczba</th></tr><tr><td>przedsiębiorstwa w spadku funkcjonujące po śmierci przedsiębiorcy</td><td>4 033</td></tr><tr><td>przedsiębiorcy, którzy zmarli</td><td>39 722</td></tr></table> Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r. Zdecydowana większość zarządców sukcesyjnych, którzy sprawowali zarząd przedsiębiorstwem w spadku, była powołana przez spadkobierców po śmierci przedsiębiorcy (2903), co wskazywałoby, że większość przedsiębiorców nie myśli jeszcze o sukcesji i ewentualnym zabezpieczeniu firm na wypadek śmierci. <table><tr><th>Kategoria</th><th>Liczba</th></tr><tr><td>zarządcy ustanowieni przez notariusza</td><td>2 903</td></tr><tr><td>zarządcy ustanowieni za życia przez przedsiębiorców</td><td>1 130</td></tr></table> Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r. Według stanu na 31 grudnia 2021 r. z 4033 firm zarządzanych przez zarządców sukcesyjnych 1444 działalności po zakończeniu postępowania spadkowego zostały wykreślone, a 2516 nadal	Kategoria	Liczba	przedsiębiorstwa w spadku funkcjonujące po śmierci przedsiębiorcy	4 033	przedsiębiorcy, którzy zmarli	39 722	Kategoria	Liczba	zarządcy ustanowieni przez notariusza	2 903	zarządcy ustanowieni za życia przez przedsiębiorców	1 130
Kategoria	Liczba													
przedsiębiorstwa w spadku funkcjonujące po śmierci przedsiębiorcy	4 033													
przedsiębiorcy, którzy zmarli	39 722													
Kategoria	Liczba													
zarządcy ustanowieni przez notariusza	2 903													
zarządcy ustanowieni za życia przez przedsiębiorców	1 130													

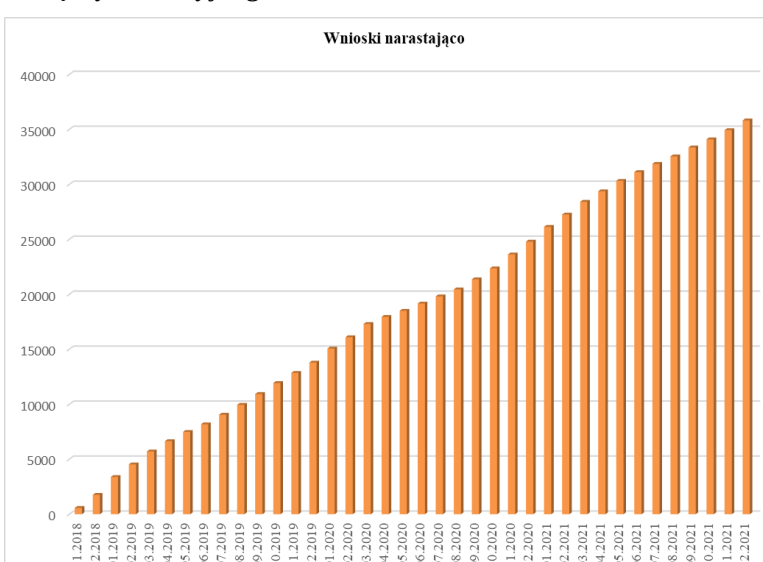
	są w toku wykonywania, nie będzie musiała być zwrócona podmiotowi finansującemu w całości wraz z odsetkami od dnia jej przekazania. Pozwoli to na utrzymanie miejsc pracy powstałych w związku z realizacją projektu finansowanego ze środków publicznych. – Pozostałe Nie dotyczy (na etapie analizy ex-ante nie analizowano innych aspektów).	jest prowadzonych przez zarządcę sukcesyjnego. – Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe Kontynuacja działalności przedsiębiorstwa to przede wszystkim korzyści dla rodziny przedsiębiorcy, ponieważ wraz z jego śmiercią rodzina nie traci źródła utrzymania i ma czas na podjęcie decyzji co dalej z firmą. – Rynek pracy Dzięki ustanowieniu zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy umowy o pracę nie wygasają. Tym samym zachowane w przedsiębiorstwie zostają miejsca pracy. Według danych Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej na dzień 31 grudnia 2021 r. powołanie zarządcy sukcesyjnego i dalsze prowadzenie działalności gospodarczej umożliwiło zachowanie ciągłości pracy dla 11 430 pracowników oraz 6 385 zleceniobiorców. – Pozostałe Nie dotyczy (na etapie analizy ex-post nie analizowano innych aspektów).
	4.3 Koszty związane z funkcjonowaniem ustawy zakładane przed jej wejściem w życie	4.5 Faktyczne koszty związane z funkcjonowaniem ustawy
	– Budżet państwa, JST i inne jednostki SFP Zakładano, że realizacja zadań wynikających z wprowadzenia ustawy nie spowoduje zwiększenia poziomu wydatków w stosunku do obowiązujących przepisów oraz będzie mieściła się w ramach ogólnej puli wydatków sektora finansów publicznych dotychczas przeznaczonych na dane zadania. Jednocześnie zwolnienie z podatku od spadków i darowizn nabycia firmy po śmierci dotychczasowego właściciela pod warunkiem dalszego jej prowadzenia przez określony czas (dwóch lat) będzie skutkowało zmniejszeniem wpływów z tytułu podatku od spadków i darowizn, który stanowi wyłączny dochód gmin. – Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców Powołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę jest bezpłatne. Natomiast powołanie zarządcy sukcesyjnego, po śmierci przedsiębiorcy, przez spadkobierców lub następców prawnych wiąże się z koniecznością poniesienia opłat⁹. Dodatkowo ewentualny koszt dokonania wykazu składników przedsiębiorstwa lub wyceny przedsiębiorstwa. Koszty wynagrodzenia zarządcy sukcesyjnego (fakultatywne – zarząd może być sprawowany	– Budżet państwa, JST i inne jednostki SFP Z uwagi na brak danych nie udało się oszacować wysokości uszczuplenia wpływów do budżetu w związku ze zwolnieniem z podatku od spadków i darowizn. Jednakże, jak zostało wskazane w poz. 4.4, w konsekwencji kontynuowania prowadzenia działalności gospodarczej łączna wysokość wpływów związanych z regulowaniem zobowiązań publicznoprawnych od przedsiębiorców korzystających z ustawy do końca grudnia 2021 r. wynosiła ok. 650 mln zł. – Konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców Powołanie zarządcy sukcesyjnego przez przedsiębiorcę jest bezpłatne. Powołanie zarządcy sukcesyjnego u notariusza przez spadkobierców lub następców prawnych jest odpłatne. Opłatę wnosi się także w przypadku odwołania zarządcy sukcesyjnego przed notariuszem. Wg danych Krajowej Rady Notarialnej w okresie 25.11.2018 – 25.04.2022 notariusze sporządzili m.in. 3.906 czynności obejmujących ustanowienie zarządcy sukcesyjnego, 222 czynności obejmujących odwołanie zarządcy sukcesyjnego, 448 czynności obejmujących rezygnację zarządcy sukcesyjnego.

⁹ Zgodnie z § 10b Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 czerwca 2004 r. w sprawie maksymalnych stawek taksy notarialnej:

1. Za sporządzenie aktu powołania zarządcy sukcesyjnego lub aktu odwołania zarządcy sukcesyjnego maksymalna stawka wynosi 50 zł.
2. Za sporządzenie oświadczenia o zgodzie na powołanie zarządcy sukcesyjnego, oświadczenia o zgodzie na odwołanie zarządcy sukcesyjnego lub oświadczenia osoby powołanej na zarządcę sukcesyjnego o wyrażeniu zgody na pełnienie tej funkcji oraz braku prawomocnie orzeczonych wobec niej zakazów, o których mowa w art. 8 ust. 2 ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz.U. poz. 1629 oraz z 2019 r. poz. 1495), maksymalna stawka wynosi 50 zł.
3. Za sporządzenie protokołu powołania zarządcy sukcesyjnego lub protokołu odwołania zarządcy sukcesyjnego maksymalna stawka wynosi 100 zł.
4. Za sporządzenie protokołu rezygnacji zarządcy sukcesyjnego maksymalna stawka wynosi 50 zł.

	bez wynagrodzenia, a zarządcą sukcesyjnym może być następca prawny przedsiębiorcy). Koszty odwołania zarządcy sukcesyjnego przez sąd (opłata sądowa, koszty postępowania) albo przed notariuszem. – Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe Poniesienie kosztów związanych z ustanowieniem lub odwołaniem zarządu sukcesyjnego w formie aktu notarialnego. W wyjątkowych sytuacjach konieczność zaangażowania sądu w sprawy związane z kontynuacją działalności przedsiębiorstwa (możliwość przedłużenia okresu zarządu sukcesyjnego, odwołanie zarządcy sukcesyjnego z powodu rażącego naruszenia obowiązków oraz zezwolenie na czynności przekraczające zwykły zarząd). Od wniosku o odwołanie zarządcy sukcesyjnego oraz przedłużenie okresu zarządu sukcesyjnego ustalono opłatę w wysokości 300 zł. Wszystkie te środki mają charakter incydentalny. – Rynek pracy Nie dotyczy (na etapie analizy ex-ante nie zidentyfikowano negatywnego wpływu na rynek pracy i koszty w tym zakresie). – Pozostałe Nie dotyczy (na etapie analizy ex-ante nie zidentyfikowano innych aspektów).	W okresie trzech lat obowiązywania przepisów ustawy łączne koszty czynności notarialnych związanych z ustanowieniem lub odwołaniem zarządcy sukcesyjnego przez notariusza wyniosły przeszło 1,2 mln zł. Przy czym należy podkreślić, że regulacja zawarta w ustawie jest dobrowolna. Ustawa stwarza jedynie możliwość skorzystania ze wskazanych w niej mechanizmów. W tym sensie jej istotą nie jest nakładanie jakichkolwiek dodatkowych obowiązków na przedsiębiorców oraz innych uczestników obrotu gospodarczego. Koszty obowiązków związanych z zarządem sukcesyjnym są rekompensowane przez korzyści wynikające z kontynuacji działalności przedsiębiorstwa. – Rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe Skutki analogiczne jak w sekcji wyżej dot. konkurencyjności gospodarki i przedsiębiorczości, w tym funkcjonowania przedsiębiorców – Rynek pracy Nie dotyczy (na etapie analizy ex-post nie zidentyfikowano negatywnego wpływu na rynek pracy i koszty w tym zakresie). – Pozostałe Nie dotyczy (na etapie analizy ex-post nie zidentyfikowano innych aspektów).
--	---	--

6. Ewaluacja efektów według mierników podanych w OSR / teście regulacyjnym

5.1 Zmiana wartości miernika zakładana	5.2 Zmiana wartości miernika osiągnięta
Zakładano ewaluację przyjętych rozwiązań po trzech latach funkcjonowania przepisów w oparciu o porównanie w każdym z trzech lat obowiązywania ustawy współczynnika wyznaczonego przez iloraz liczby przypadków, w których doszło do wykreślenia przedsiębiorcy z CEIDG na skutek śmierci przez liczbę przypadków, w których został ustanowiony zarząd sukcesyjny przedsiębiorstwem osoby fizycznej. Dodatkowo na potrzeby oceny zaplanowano ustalenie następujących danych: - liczba osób wpisanych do CEIDG, które powołały zarządcę sukcesyjnego, - liczba aktów notarialnych powołujących zarządcę sukcesyjnego, sporządzonych przez notariuszy (liczba zgłoszeń do CEIDG dotyczących powołania zarządcy sukcesyjnego, dokonywanych przez notariuszy).	Wg stanu na koniec 2021 r., a więc po ponad trzech latach funkcjonowania ustawy, wpłynęło 38 tys. wniosków o wpisanie zarządcy sukcesyjnego do CEIDG. Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r. Do końca 2021 r. 4033 zarządców sukcesyjnych zarządzało przedsiębiorstwami po śmierci przedsiębiorców, z czego 2903 zarządców zostało ustanowionych przez notariusza. Według danych Krajowej Rady Notarialnej od początku funkcjonowania ustawy do końca 2021 r. notariusze sporządzili 3906 czynności notarialnych obejmujących ustanowienie

zarządcy sukcesyjnego.

Ocenę przyjętych rozwiązań najlepiej obrazuje liczba działalności gospodarczych zarządzanych po śmierci przedsiębiorcy przez zarządców sukcesyjnych do ogólnej liczby przedsiębiorców zmarłych w analizowanym okresie.

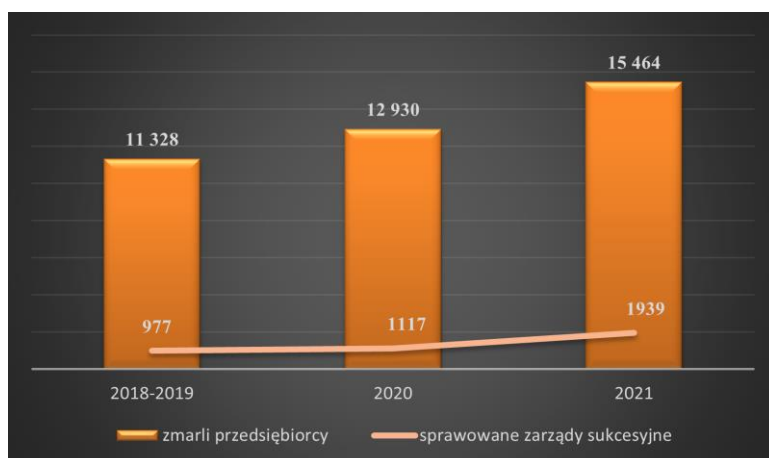
zarządcy sukcesyjni sprawujący zarząd w poszczególnych latach				
Województwo/rok	2018	2019	2020	2021
dolnośląskie	3	68	73	151
kujawsko pomorskie		42	56	93
lubelskie		38	56	100
lubuskie		22	29	64
łódzkie	2	86	86	144
małopolskie	4	73	108	150
mazowieckie	6	147	166	266
opolskie	2	26	20	48
podkarpackie	1	44	47	84
podlaskie	1	22	23	50
pomorskie	2	58	68	112
śląskie	6	105	149	204
świętokrzyskie		33	30	73
warmińsko mazurskie	1	36	30	74
wielkopolskie	4	92	114	210
zachodniopomorskie	2	44	50	91
puste		7	12	25
SUMA	34	943	1117	1939

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

W latach 2018-2019 zmarło 11 328 przedsiębiorców, w tym okresie zarząd sukcesyjny był sprawowany w 977 przedsiębiorstwach.

W 2020 roku zmarło 12 930 przedsiębiorców, a zarząd sukcesyjny był sprawowany w 1117 przypadkach.

W roku 2021 zmarły 15 464 osoby prowadzące działalność gospodarczą, a zarząd sukcesyjny był pełniony w 1939 podmiotach.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

Z przedstawionych danych wynika, że z roku na rok przybywa przedsiębiorców korzystających z instytucji zarządu sukcesyjnego.

Zwiększa się również stosunek przedsiębiorców zmarłych, których przedsiębiorstwa po śmierci były zarządzane przez zarządców sukcesyjnych, do przedsiębiorców, których działalności z powodu śmierci zostały wykreślone z bazy CEIDG.

	2018-2019	2020	2021
zmarli przedsiębiorcy	11 328	12 930	15 464
sprawowane zarządy sukcesyjne	977	1117	1939
współczynnik OSR	0,086	0,086	0,125

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEIDG, na dzień 31 grudnia 2021 r.

7. Przyczyny różnic między założonymi a osiągniętymi rezultatami (koszty, korzyści, wartości mierników)

Przepisy ustawy miały umożliwić płynną kontynuację działalności wykonywanej po śmierci przedsiębiorcy, przez zarządcę sukcesyjnego poprzez zawieranie i realizację umów, w tym umów o pracę, dokonywanie rozliczeń podatkowych, wykonywanie praw i obowiązków wynikających z koncesji, licencji, zezwoleń, występowanie w postępowaniach cywilnych, administracyjnych i podatkowych związanych z przedsiębiorstwem, do czasu uregulowania spraw spadkowych. Z uwagi na charakter prowadzonej działalności gospodarczej tylko w części firm, w szczególności zatrudniających pracowników, zasadne jest skorzystanie z wprowadzonej ustawą instytucji.

Mając na uwadze powyższe projektodawca nie zakładał konkretnej wartości miernika ewaluacji.

8. Ocena obowiązków informacyjnych wynikających z ustawy

l.p.	Obowiązek informacyjny (OI) (w tym jednostka redakcyjna, tj. nr artykułu)	Możliwy sposób redukcji wraz z uzasadnieniem					
		uchylenie OI	zmniejszenie częstotliwości wykonywania OI	zastąpienie trybu papierowego elektronicznym	zmniejszenie wymaganego zakresu informacji	uproszczenie formularza lub zamieszczenie formularza na stronie internetowej	skorzystanie z danych znajdujących się w danym organie lub w innych instytucjach
1.	Zawiadamianie naczelnika urzędu skarbowego o powołaniu zarządcy sukcesyjnego i o zmianach, w tym zakresie (art. 22 ust. 1 i 2 ustawy o CEIDG)	Nie przewiduje się. Przepis należy utrzymać, gdyż jest narzędziem zapewniającym aktualność rejestru.	Nie przewiduje się. Przewidziane w ustawie terminy są właściwe dla utrzymania aktualności rejestru.	Nie dotyczy – odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CEIDG.	Nie przewiduje się. Zakres informacyjny został ograniczony do minimum.	Nie przewiduje się. Formularz został ograniczony do minimum.	Obecny przepis już uwzględnia wymianę danych.
2.	Zgłoszenie do naczelnika urzędu skarbowego o kontynuowaniu prowadzenia przedsiębiorstwa (art. 12 ustawy z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników)	Nie przewiduje się. Przepis należy utrzymać, gdyż jest narzędziem zapewniającym aktualność ewidencji.	Nie przewiduje się. Przewidziany w ustawie termin jest właściwy dla utrzymania aktualności ewidencji.	Nie dotyczy – odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.	Nie przewiduje się. Zakres informacyjny został ograniczony do minimum.	Nie przewiduje się. Formularz został ograniczony do minimum.	Nie przewiduje się. Brak innych źródeł informacji w przedmiotowym zakresie.
3.	Zgłaszanie zmiany wpisu w CEIDG w zakresie osoby zarządcy sukcesyjnego (art. 15 ust. 1a, 5 ustawy o CEIDG, art. 23 ust. 3-5 ustawy o CEIDG)	Nie przewiduje się. Przepis należy utrzymać, gdyż jest narzędziem zapewniającym aktualność rejestru.	Nie przewiduje się. Przewidziane w ustawie terminy są właściwe dla utrzymania aktualności rejestru.	Nie dotyczy – odbywa się za pośrednictwem systemu teleinformatycznego CEIDG.	Nie przewiduje się. Zakres informacyjny został ograniczony do minimum.	Nie przewiduje się. Formularz został ograniczony do minimum.	Nie przewiduje się. Brak innych źródeł informacji w przedmiotowym zakresie.

9. Opinie zgłaszane w związku z funkcjonowaniem ustawy

l.p.	Podmiot zgłaszający opinię/problem	Opis	Stanowisko członka Rady Ministrów
Do uzupełnienia o postulaty zgłoszone na dalszym etapie procedowania dokumentu.			
1.	Krajowa Rada Notarialna	Notariusze obserwują rosnące zainteresowanie instytucją zarządu sukcesyjnego, która w wielu wypadkach pozwala na zachowanie ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstwa pomimo śmierci przedsiębiorcy. Z całą pewnością takie rozwiązanie pozwala zachować ciągłość prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa, zapewnia ochronę majątku spadkobierców, ale także chroni pracowników przed utratą zatrudnienia. W wielu wypadkach instytucja zarządcy sukcesyjnego uchroniła przed bankructwem, a co najmniej znacznymi stratami finansowymi. Podkreślić należy, że jest to szczególnie istotne w sytuacji istnienia konfliktu pomiędzy spadkobiercami lub niemożności przeprowadzenia szybkiego postępowania potwierdzającego prawa do spadku (np. spadkobiercy mają miejsce zamieszkania w różnych krajach na świecie). Niewątpliwie instytucja zarządu sukcesyjnego mogłaby być szerzej wykorzystywana w obrocie prawnym, ale wymaga ona działań edukacyjnych zmierzających do jej rozpropagowania i pogłębienia wiedzy o skutkach ustanowienia zarządcy sukcesyjnego.	Opinia przyjęta do wiadomości
2.	Minister Rodziny i Polityki Społecznej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych	W trakcie realizacji przepisów wątpliwości wzbudziła możliwość skumulowania w jednej osobie funkcji działającego w imieniu własnym zarządcy sukcesyjnego przedsiębiorstwa w spadku oraz pracownika tego przedsiębiorstwa. Na zarządcę sukcesyjnego powołana została osoba, która przed śmiercią przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną pozostawała z nim w stosunku pracy. Rozstrzygnięcie tej kwestii miało znaczenie dla ustalenia czy w opisanym stanie faktycznym istnieje stosunek pracy. Zgodnie z przepisami ustawy – Kodeks pracy, umowy o pracę wygasają z dniem śmierci pracodawcy, chyba że z chwilą śmierci został ustanowiony zarząd sukcesyjny, wówczas umowa o pracę wygasa z dniem wygaśnięcia zarządu sukcesyjnego. Przepisy ustawy o zarządzie sukcesyjnym oraz przepisy ustawy – Kodeks pracy nie zawierają regulacji, które wykluczałyby możliwość łączenia w jednej osobie funkcji zarządcy sukcesyjnego, zarządzającego przedsiębiorstwem zmarłej osoby ze statusem pracownika tego przedsiębiorstwa.	Opinia przyjęta do wiadomości
Inne źródła opinii o ustawie (np. badania opinii, materiały konferencyjne)		W dniu 23 czerwca 2022 r. w Ministerstwie Rozwoju i Technologii odbyło się spotkanie Zespołu do spraw Doskonalenia Regulacji Gospodarczych z udziałem przedstawicieli organizacji i instytucji zaangażowanych w prace Zespołu oraz zaproszonych gości. Przedmiotem obrad Zespołu było m.in. omówienie kwestii związanych z przygotowywaną ewaluacją (OSR ex-post) do ustawy z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw. Uczestnicy spotkania najczęściej wskazywali na problem z dotarciem do przedsiębiorców oraz brakiem skutecznej kampanii informacyjnej. Dodatkowo podkreślano niską świadomość środowisk prawniczych odnośnie istnienia instytucji zarządu sukcesyjnego i potrzebę szkoleń i działań promocyjnych. W przygotowanym w maju 2022 r. raporcie Grant Thornton pn. „Zarząd sukcesyjny” - Analiza funkcjonowania po 3 latach od wejścia w życie regulacji,¹⁰ przedstawiono podstawowe założenia, zalety i wady zarządu sukcesyjnego.	

¹⁰ <https://grantthornton.pl/publikacja/zarząd-sukcesyjny-nadal-u-nielicznych/>

	Z raportu wynika, że pomimo iż regulacje umożliwiające kontynuowanie działalności firmy po śmierci przedsiębiorcy były wyczekiwany rozwiązaniem to niewielki odsetek przedsiębiorców zdecydował się na skorzystanie z wprowadzonych przepisów (ok. 1% przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą). Za jeden z najistotniejszych aspektów decydujących o skuteczności zarządu sukcesyjnego uznano możliwość kontynuacji działalności po śmierci przedsiębiorcy. Przedłużenie istnienia firmy umożliwia spadkobiercom podjęcie decyzji o dalszych losach przedsiębiorstwa – kontynuacją działalności w kolejnych pokoleniach lub stopniowym, odpowiednio przygotowanym wygaszaniem działalności. Pozytywnie oceniono możliwość płynnego kontynuowania działalności zmarłego przedsiębiorcy w ramach przedsiębiorstwa w spadku. Przedsiębiorstwo w spadku kontynuuje wszystkie stosunki prawne i administracyjnoprawne oraz podatkowe, nie ma zatem konieczności dokonywania dodatkowego rozliczenia podatkowego związanego ze zmianą statusu na przedsiębiorstwo w spadku. W raporcie dostrzeżono problemy związane z funkcjonowaniem ocenianej regulacji. Za najważniejszy problem uznano brak wiedzy na temat praktycznych aspektów przepisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym oraz niedostosowanie systemów IT do przedsiębiorstw w spadku (bez wyszczególnienia, o jakie systemy chodzi). Wskazano również na nietrwały charakter przedsiębiorstwa w spadku, które co do zasady ma charakter czasowy – zarządca sukcesyjny jest powoływany na okres dwóch lat, co utrudnia prowadzenie działalności, gdyż dostawcy i kontrahenci obawiając się zakończenia działalności odmawiają zawarcia umów lub żądają ich dodatkowego zabezpieczenia. Ponadto przepisy ustawy nie przewidują możliwości przekształcenia przedsiębiorstwa w spadku w spółkę. W związku z tym przejęcie biznesu przez kilku spadkobierców jest skomplikowaną operacją, wymagającą m.in. uzyskania zgód kontrahentów na przeniesienie umów oraz szeregu innych czynności przygotowawczych. Dostrzeżono również problemy z powołaniem zarządcy sukcesyjnego w przypadku konfliktu między spadkobiercami.
--	---

10. Pozostałe wnioski wynikające z dotychczasowego funkcjonowania ustawy

Obowiązujące przepisy pozwalają zachować ciągłość prawidłowego funkcjonowania przedsiębiorstwa, zapewniają ochronę majątku spadkobierców, ale także chronią pracowników przed utratą zatrudnienia. W wielu wypadkach instytucja zarządcy sukcesyjnego uchroniła przed bankructwem, a co najmniej znacznymi stratami finansowymi. Instytucja zarządu sukcesyjnego jest szczególnie istotna w sytuacji istnienia konfliktu pomiędzy spadkobiercami lub niemożności przeprowadzenia szybkiego postępowania potwierdzającego prawa do spadku (np. spadkobiercy mają miejsce zamieszkania w różnych krajach na świecie).

Analizowane dane wskazują, że systematycznie przybywa przedsiębiorców, którzy decydują się na powołanie zarządcy sukcesyjnego. W ostatnim czasie można zaobserwować rosnące zainteresowanie instytucją zarządu sukcesyjnego, co przyczyniło się do zachowania ciągłości funkcjonowania przedsiębiorstw pomimo śmierci przedsiębiorcy.

W okresie od 25 listopada 2018 r. do końca 2021 r. Ministerstwo Rozwoju i Technologii prowadziło 133 postępowania dotyczące zarządu sukcesyjnego w zakresie sprostowania wpisu. Zdecydowana większość postępowań związana była z przedłużeniem zarządu sukcesyjnego. Część prowadzonych postępowań dotyczyła błędnego ustanowienia zarządcy sukcesyjnego, w tym dokonania wpisu zarządcy sukcesyjnego w CEIDG dopiero po śmierci przedsiębiorcy.

Jednocześnie odnotowano dużą liczbę pytań kierowanych drogą telefoniczną bądź mailową, głównie przez przedsiębiorców i spadkobierców. W prowadzonym na stronach rządowych portalu biznes.gov.pl uruchomiono dedykowaną sukcesji przedsiębiorstw zakładkę „Sukcesja firmy – jak ułatwić następcom kontynuowanie działalności” (<https://www.biznes.gov.pl/pl/portal/00147>), strona od momentu uruchomienia odnotowała 64 tysiące odsłon.

Jednym z najważniejszych wniosków wynikających z przeprowadzonej analizy jest potrzeba dalszego rozpropagowania instytucji zarządu sukcesyjnego, aby coraz większa liczba przedsiębiorców korzystała z wprowadzonych w ustawie rozwiązań. Rozważyć należy zorganizowanie skutecznej kampanii informacyjnej skierowanej do środowisk prawniczych, organów samorządu terytorialnego, zakładu ubezpieczeń społecznych oraz samych przedsiębiorców, w tym np. rozpowszechnienie, w większym niż do tej pory zakresie, broszury przygotowanej przez Ministerstwo w 2019 r. nt. rozwiązań dotyczących zarządu sukcesyjnego¹¹. W najbliższym czasie planuje się podjęcie działań informacyjno-edukacyjnych m.in. w formie wideokonferencji na temat rozwiązań dotyczących zarządu sukcesyjnego. Dodatkowo we współpracy z Krajową Izbą Notarialną planowane jest uczestnictwo w Dniu Otwartym Notariatu, podczas którego poruszane będą kwestie związane z zarządem sukcesyjnym.

Z docierających do resortu sygnałów wynika, że jednym z większych problemów pojawiających się w zakresie stosowania przepisów ustawy jest kwestia przedłużania zarządu sukcesyjnego. Praktyka pokazuje, że przewidziany w ustawie dwuletni okres jest niewystarczający na przeprowadzenie postępowań spadkowych, a wiele problemów i nieprawidłowości pojawia się w związku z koniecznością przedłużenia zarządu sukcesyjnego przez sąd. Zdarzają się bowiem sytuacje, że wniosek o przedłużenie zarządu sukcesyjnego był składany tuż przed jego wygaśnięciem, a sądy nie miały wystarczająco dużo czasu na wydanie postanowienia w tym zakresie, a zatem zarząd sukcesyjny w tych

¹¹ <https://www.gov.pl/web/rozwoj-technologie/sukcesja-firm-jednoosobowych>

przypadkach nie został przedłużony.

Z analizowanych danych wynika, że większość zarządców sukcesyjnych, którzy pełnili swoje obowiązki została powołana po śmierci przedsiębiorcy przez spadkobierców. Jednakże w praktyce zdarzają się sytuacje, gdy z uwagi na konflikt pomiędzy spadkobiercami, powołanie zarządcy sukcesyjnego nie jest możliwe, bowiem o powołaniu zarządcy może zdecydować przeszło 85/100 spadkobierców. Wydaje się zatem, że przepisy ustawy w powyższym zakresie są zbyt rygorystyczne i często uniemożliwiają skorzystanie z instytucji zarządu sukcesyjnego.

Kolejny problem jaki został zidentyfikowany dotyczy dostępu do rachunku bankowego. Banki mają wątpliwości, w jakim zakresie zarządcy sukcesyjni i następcy prawni mogą korzystać ze środków zgromadzonych na rachunku bankowym zmarłego przedsiębiorcy. Wąska interpretacja przepisów Prawa bankowego prowadzi do ograniczania dostępu do rachunku, a w konsekwencji uniemożliwia płynne prowadzenie działalności i regulowanie zobowiązań.

Ponadto zaobserwowano niejednorodną praktykę stosowania ustawy w obszarze zezwoleń alkoholowych. W przepisach ustawy o zarządzie sukcesyjnym określono warunki oraz dokumenty jakie należy przedłożyć w celu przeniesienia zezwolenia alkoholowego na następcę prawnego po śmierci przedsiębiorcy. Jednakże urzędy wydające ww. decyzje mają wątpliwości co do zakresu przedkładanych dokumentów dotyczących zezwoleń alkoholowych.

11. Rekomendacje członka Rady Ministrów dotyczące dalszych działań

Od przeszło trzech lat przedsiębiorcy wpisani do CEIDG i ich spadkobiercy mogą powołać zarządcę sukcesyjnego i w ten sposób zabezpieczyć działalność firmy. Do końca sierpnia 2022 r. w bazie CEIDG zarejestrowano 40527 wniosków o ustanowienie zarządcy sukcesyjnego, a powołano 38313 zarządców sukcesyjnych. Aktualnie 3419 zarządców sprawuje zarząd sukcesyjny.

Zbierając doświadczenia z prawie 4-letniego funkcjonowania przepisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym Ministerstwo Rozwoju i Technologii rozpoczęło prace nad projektem ustawy zawierającym pakiet rozwiązań mający na celu zmniejszenie barier i obciążeń regulacyjnych w zakresie podejmowania, wykonywania i zakańczania działalności gospodarczej, w tym również w obszarze ustanawiania i wykonywania zarządu sukcesyjnego. Przygotowywane rozwiązania będą obejmować m.in. następujące zagadnienia:

- *Zmiana procedury przedłużania zarządu sukcesyjnego przez sąd.*

Nowelizacja będzie przewidywała, że zarząd sukcesyjny będzie przedłużany od dnia złożenia wniosku do dnia wydania postanowienia przez sąd. W przypadku gdy sąd uzna, że celowe jest dalsze jego przedłużenie, zarząd sukcesyjny będzie trwał do dnia wyznaczonego przez sąd, chyba że wystąpią okoliczności skutkujące jego wygaśnięciem.

- *Doprecyzowanie przepisów dotyczących wynagradzania i oskładkowania wynagrodzeń zarządców sukcesyjnych.*

Propozycja obejmie zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych, jednoznacznie przesądzające, że płatnikiem składek jest przedsiębiorstwo w spadku, a obowiązek składkowy nie powstaje w przypadku nieodpłatnego pełnienia funkcji.

- *Zmiana brzmienia przepisu, w sposób, który przesądzi o możliwości dostępu do rachunku bankowego zmarłego przedsiębiorcy na zasadach dotychczasowych zarówno zarządcy sukcesyjnego, jak i osobom dokonującym czynności zachowawczych, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej.*
- *Wyłączenie niektórych regulacji przepisów ustawy o zarządzie sukcesyjnym w związku z wątpliwościami w zakresie procedur dotyczących potwierdzenia wykonywania decyzji i przenoszenia decyzji umożliwiających obrót napojami alkoholowymi.*

Planuje się wprowadzenie rozwiązania, które pozwoli kontynuować działalność po śmierci przedsiębiorcy w dotychczasowym zakresie i na dotychczasowych zasadach, do czasu wygaśnięcia danego zezwolenia alkoholowego. Warunki do wykonywania tej działalności na podstawie obowiązującego zezwolenia alkoholowego w dalszym ciągu powinny być spełnione, mimo zmiany osoby wykonującej tę działalność. Regulacja nie wpłynie zatem negatywnie na jakość i bezpieczeństwo działalności w przedmiotowym zakresie.

- *Nowelizacja przepisów dotyczących wygaśnięcia zezwoleń na obrót napojami alkoholowymi w przypadku zmiany składu spółki cywilnej, w tym śmierci wspólnika.*

Na mocy projektowanych przepisów zezwolenie nie będzie wygasać, jeśli zostanie ustanowiony zarząd sukcesyjny albo dopóki nie upłyną terminy na jego ustanowienie albo przeniesienie decyzji na następcę prawnego. Proponowane rozwiązanie zapewni spółkom dalsze działanie w oparciu o zezwolenie alkoholowe w przypadku śmierci wspólnika.

- *Uelastycznienie przepisów dotyczących powołania zarządcy sukcesyjnego po śmierci przedsiębiorcy przez jego spadkobierców.*

Nowelizacja będzie zawierała propozycję przewidującą, że 75/100 spadkobierców będzie mogło zdecydować o powołaniu zarządcy sukcesyjnego. Propozycja ułatwi sprawne zarządzanie firmą do czasu przeprowadzenia postępowania

spadkowego.

- *Nowelizacja Ordynacji podatkowej.*

Zmiana polegać będzie na usunięciu istniejącej wątpliwości interpretacyjnej poprzez wskazanie wprost w przepisie, że po wygaśnięciu zarządu sukcesyjnego prawa i obowiązki przedsiębiorcy oraz te powstałe w czasie zarządu sukcesyjnego przechodzą na następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy.

12. Załączniki (dokumenty źródłowe, dokumenty metodologiczne, wyniki pogłębionych studiów, badań)